

**การใช้พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคม
และสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น***

**Community Synergy Application for Moving Forward Corporate
Social and Environmental Responsibility of Factories in Tha Pra
Sub-District, Muang District, Khon Kaen Province**

ไพศาล ราชแสนเมือง, พสวรงค์ ศิริกัญจนารณ, เสาวภา สุภประเสริฐ และพจนมล ระหານอก
Paisan Radsanmuang, Phonsawan Sirikunjanaporn, Saovaluk Sukprasert and Phonkamon Rahannok
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Loei Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: paisan_radsanmuang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) ค้นหากลยุทธ์ในการใช้พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และ 3) ปฏิบัติการใช้กลยุทธ์พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 390 คน กลุ่มเป้าหมายคือ ตัวแทนจากโรงงานอุตสาหกรรม 6 โรงงาน ได้แก่ ผู้จัดการโรงงานฝ่ายบริหาร หัวหน้าแผนกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และพนักงานโรงงาน รวมทั้งหมด 42 คน และตัวแทนชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งหมด 48 คน เครื่องมือคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

*ได้รับบทความ: 27 กันยายน 2561; แก้ไขบทความ: 11 กรกฎาคม 2562; ตอบรับตีพิมพ์: 20 สิงหาคม 2562



ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมชุมชนของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย มีรายได้อยู่ระหว่าง 9,001-12,000 บาท ต่อเดือน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่เป็นเสียงตามสายของผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ ส่วนมากมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในด้านการร่วมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน มีความถี่หรือจำนวนครั้งในการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการส่วนมากจะเป็นปีละครั้ง ในส่วนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งด้านชุมชน ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = 0.820) ด้านสุขภาพและสวัสดิการ ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 0.864) ด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.932) ด้านสิทธิมนุษยชน ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = 0.831) ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = 0.900) ด้านสิทธิของผู้บริโภค ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = 0.903) และด้านวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 1.030) และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 0.897)

2. การค้นหากลยุทธ์ในการใช้พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นพบว่ามีกลยุทธ์ดังนี้ 1) พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการคิดและการวางแผน 2) พัฒนาการจัดระบบข้อมูลและฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้ถูกต้องและครอบคลุมเพื่อใช้ในการวางแผน 3) พัฒนาการจัดทำแผนชุมชนที่มุ่งส่งเสริมการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 4) ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและให้ความสำคัญการปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม 5) ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม 6) สร้างเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม 7) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในทุกระดับ โดยเน้นให้ชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมมีส่วนร่วม และ 8) ส่งเสริมให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม

3. การปฏิบัติการใช้กลยุทธ์พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ พบว่า กลยุทธ์ทุกด้านต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สนับสนุนดังนี้ 1) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้นำเกิดความคิดและการวางแผน 2) องค์กรปกครองท้องถิ่นควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการสาธารณะ 3) ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์แผนชุมชนที่จับต้องได้



ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ 4) ต้องมีการสร้างความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ที่ชัดเจนและกระตุ้นให้ชุมชนมีความรักและความห่วงแหนสิ่งแวดล้อม 5) ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์และสามารถนำมาใช้ในการแข่งขันที่ยั่งยืน 6) การรวมตัวกันของกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำสมาชิก กฏระเบียบ การบริหารจัดการ และทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการ 7) ผู้ติดตามและประเมินผลจะต้องเข้าใจองค์ประกอบของโครงการ และ 8) การติดตามและประเมินผลควรคำนึงถึงข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง

คำสำคัญ: พลังชุมชน; ความรับผิดชอบ

Abstract

The purposes of the study were: 1) to study the implementation of the corporate social and environmental responsibility of factories in Tha Pra sub-district, Muang district, KhonKaen province; 2) to investigate the strategies of community synergy application for moving forward corporate social and environmental responsibility of factories; 3) to apply the strategies of community synergy application for moving forward corporate social and environmental responsibility of factories. Both quantitative and qualitative approaches were applied in the study. The samples were 390 people in Tha Pra sub-district. The target groups were 48 managers, executive staff, the officers that were responsible of corporate social responsibility and factory workers and 51 village headmen, community leaders and members of administration organization. The instruments were questionnaires and interview schedules. Data was quantitatively analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis was used for qualitative analysis.

The results of the study were as follows:

1. The implementation of the corporate social and environmental responsibility of factories stated that most were female between 51-60 years old, with secondary education, working as hired employees and gained 9,001-12,000 baht per month. Most got the information from the broadcast of village headmen. Most participated in community development on social and environmental of factories on community environmental conservation campaign once a year. The opinion level of the corporate social responsibility on every aspect at moderate level, on community aspect ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = 0.820, health and welfare aspect ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 0.864), education aspect ($\bar{x} =$



3.17, S.D. = 0.932), human rights aspect ($\bar{x}$ = 3.12, S.D. = 0.831), natural environmental aspect ($\bar{x}$ = 3.10, S.D. = 0.900), consumers' rights aspect ($\bar{x}$ = 3.18, S.D. = 0.903) and the cultural aspect ($\bar{x}$ = 3.19, S.D. = 1.030). And the overall opinions of corporate social responsibility of all 7 aspects were at moderate level ($\bar{x}$ = 3.14, S.D. = 0.897).

2. The strategies of community synergy application for moving forward corporate social and environmental responsibility of factories were found as follows: (1) community leaders' potentials development for thinking and planning abilities, (2) information system and data base development for being updating, accurate and planning coverage, (3) community planning development for moving forward social and environmental responsibilities which needed the participation of all sectors, (4) promotion on people's awareness of moving forward corporate social and environmental responsibility of factories, (5) knowledge management promotion on moving forward corporate social and environmental responsibility of factories, (6) network building at all village, sub-district, district and province levels for promotion on moving forward corporate social and environmental responsibility of factories, (7) monitoring and evaluating system development focusing on the participation of community and factories, and (8) promotion on providing the monitoring and evaluation results for improving the management of moving forward corporate social and environmental responsibility of factories.

3. The application of the strategies of community synergy application for moving forward corporate social and environmental responsibility of factories stated that all strategies needed the following categories for support as follows: (1) providing activities for leaders for thinking and planning creation, (2) the local government sector should establish the public information center, (3) the tangible objectives of community plan should support community needs, (4) the understanding should be provided clearly for the involved sectors and make community love and preserve environment, (5) the identity knowledge should be provided for sustainable competition, (6) the organization of group of leaders, members, regulations, management and resources should be provided, (7) the people who monitor and evaluate should understand the traits of the projects, and (8) the monitoring and evaluation should concern with the clear and accurate information.

Keywords: community synergy; responsibility



1. บทนำ

ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานว่าจังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 6 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีประชากรมากเป็นลำดับที่ 3 ของภาค มี Gross Domestic Product (GDP) เป็นอันดับที่ 2 แต่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีมากที่สุดคือ 107,607 บาท เมื่อสิ้นปี 2559 มีภาคการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ที่มีอัตราการขยายตัวในอัตราที่สูงอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและเพิ่มความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้นประเภทของอุตสาหกรรมได้เริ่มเปลี่ยน จากอุตสาหกรรมเกษตรเป็นอุตสาหกรรมวิศวะ ทั้งนี้อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบทางการเกษตร โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัด 4 อันดับ ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ 2) อุตสาหกรรมไฟฟ้า 3) อุตสาหกรรมอาหาร และ 4) อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ถ้าโรงงานอุตสาหกรรมจะก่อตั้งและขายสินค้าได้นั้นจะต้องมีมาตรการความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่รอบข้างให้เป็นแนวทางที่ปฏิบัติอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง ในขณะที่จังหวัดขอนแก่นเองมีแนวโน้มที่จะเกิดโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อีกเป็นจำนวน และหากไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้พลังงานขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมเลยก็อาจจะส่งผลให้ชุมชนและสังคมเกิดความขัดแย้งต่อไปได้ ซึ่งหากมีการศึกษาเกี่ยวกับการทำ CSR ของโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมชุมชนของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อค้นหากลยุทธ์ในการใช้พลังงานขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อปฏิบัติการใช้กลยุทธ์พลังงานขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการวิจัยที่ได้แต่ละอย่างมาอธิบายปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยแต่เนื่องด้วยระเบียบวิธีการวิจัยทั้งสองวิธีต่างก็มีทั้งจุดเด่นและข้อบกพร่องที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากมีพื้นฐานทางปรัชญาแตกต่างกัน โดยที่การวิจัยเชิงคุณภาพจะตั้งอยู่บนปรัชญาที่ใช้เหตุผลเชิงอุปนัย เน้นการศึกษาแบบเจาะลึกและแคบแต่มองจากหลากหลายมิติและพิจารณาภาพรวม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณนั้น จะยึดหลักการให้เหตุผลเชิงนิรนัย อาศัยความถูกต้องจากแนวคิดและทฤษฎี

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ
การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative



Research) ใช้แนวคิดตามสำนักคิดปรัชญาปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งมีความเชื่อว่าปรากฏการณ์ทางสังคมดำรงอยู่อย่างมีแบบแผนที่เป็นสากล เพื่อวิเคราะห์ถึงการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมชุมชนของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากจำนวนประชากร 10,360 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบจากประชากรให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน แล้วหาค่าสัดส่วนตามพื้นที่เพื่อให้เกิดการกระจายที่เหมาะสม

1.2 กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้รูปแบบการวิจัยตามแนวทางสำนักปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ซึ่งมีความเชื่อว่าความจริงหรือปรากฏการณ์ทางสังคมมีความเป็นพลวัตตามเงื่อนไขในบริบทของสังคมนั้นๆ การวิจัยขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาผลกระทบขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม จากตัวแทนฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 42 คน และตัวแทนฝ่ายชุมชนจำนวน 51 คน และเครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและประเด็นสนทนาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมชุมชนของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1.1 ด้านข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.5 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 31.3 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย ร้อยละ 47.4 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 27.2 มีรายได้อยู่ระหว่าง 9,001-12,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 33.6 เป็นสมาชิกในชุมชน ร้อยละ 72.6 ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่เป็นเสียงตามสายของผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 39 ส่วนมากมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในด้านการร่วมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.4 มีความถี่หรือจำนวนครั้งในการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการส่วนมากจะเป็นปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 54.9

1.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านชุมชนพบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, $S.D. = 0.820$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 1.3) โรงงานมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.21$, $S.D. = 0.788$)

1.3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสุขภาพและสวัสดิการพบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.15$, $S.D. = 0.864$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 2.3) จัดทำมาตรการป้องกันและอุปกรณ์ป้องกันอันตรายในระหว่างปฏิบัติงานของพนักงานมีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.31$, $S.D. = 0.941$)



1.4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.932) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 3.1) โรงงานอุตสาหกรรมมีการมอบทุกการศึกษาให้เด็กและเยาวชนในชุมชนอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.968)

1.5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$, S.D. = 0.831) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 4.4) มีการเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 0.866)

1.6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$, S.D. = 0.900) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 5.4) มีการสนับสนุนพนักงานให้มีจิตอาสาบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 1.034)

1.7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิทธิของผู้บริโภค พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = 0.903) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 6.4) การรักษามาตรฐานคุณภาพสินค้าการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เน้นคุณค่ามากกว่ามูลค่าความรับผิดชอบต่อ

ผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภคการให้ข้อมูลขององค์กรและผลิตภัณฑ์อย่างเพียงพอ ถูกต้องเที่ยงตรง มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.968)

1.8 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านวัฒนธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 1.030) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ข้อ 7.2) มีการทำนุบำรุงอุปถัมภ์ประเพณีทางศาสนาเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 1.030)

1.9 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 7 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 0.897) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบมากที่สุด (ด้านที่ 7) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 1.030)

2. ผลการค้นหากลยุทธ์ในการใช้พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การค้นหากลยุทธ์ในการใช้พลังชุมชนในการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การสัมภาษณ์และเวทีระดมสมอง (Focus group) พบว่า กลยุทธ์ในการใช้พลังชุมชนในการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง



จังหวัดขอนแก่น ด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า มีการใช้มากที่สุด รองลงมาคือด้านการศึกษาและด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าบริษัทให้ความสำคัญกับพนักงานมาเป็นลำดับแรก

3. ผลการปฏิบัติการใช้กลยุทธ์พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า

3.1 พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมให้มีความรู้ความสามารถในการคิดและการวางแผน

3.2 พัฒนาการจัดระบบข้อมูลและฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้ถูกต้องและครอบคลุมเพื่อใช้ในการวางแผน

3.3 พัฒนาการจัดทำแผนชุมชนที่มุ่งส่งเสริมการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3.4 ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและให้ความสำคัญการปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม

3.5 ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม

3.6 สร้างเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม

3.7 พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในทุกระดับ โดยเน้นให้ชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมมีส่วนร่วม

3.8 ส่งเสริมให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการปฏิบัติการใช้กลยุทธ์พลังชุมชนขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า พัฒนาการจัดทำแผนชุมชนที่มุ่งส่งเสริมการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์แผนชุมชนที่จับต้องได้ ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ ซึ่งการจัดทำแผนชุมชนนี้จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมในทุกระดับอย่างเหมาะสม (Boonprasert, 2011)

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การทำเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม และผู้นำชุมชน ขาดความเป็นเครือข่ายร่วมกัน จนทำให้เกิดปัญหาความไม่ยั่งยืนของกิจกรรมที่จะรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแล้ว การที่จะให้กิจกรรม CSR ประสบความสำเร็จ



ควรมีการนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายร่วมกัน ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายในด้านการดูแล ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน รอบโรงงานอุตสาหกรรม ควรเป็นรูปธรรมในแบบ เดียวกัน มีความเข้าใจง่ายและสามารถนำไปสู่การ ปฏิบัติได้

1.2 กำหนดนโยบายให้มีศูนย์ประสาน ความร่วมมือในการดำเนินงานที่สามารถทำให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องได้มารวมกลุ่มกัน เพื่อขับเคลื่อนให้งาน CSR ออกมาอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 กำหนดนโยบายให้ผู้บริหาร ชุมชน องค์กรรัฐ โรงงานอุตสาหกรรม ควรมีการ ส่งเสริมกระตุ้นให้พนักงานได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและ กระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างชื่อเสียงและ ภาพลักษณ์ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าทุกครั้งที่ มีการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบล ท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จะมีการ ประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้รับรู้ แต่ในขณะเดียวกัน ชุมชนที่อยู่รอบข้างหรือที่เป็นผู้ถูกดึงเข้าไปมีส่วน ร่วมในกิจกรรมแบบไม่รู้ตัวนั้น เมื่อกลับไปแล้ว ไม่สามารถระบุได้ว่าได้ทำอะไร เพื่ออะไร และจะมี ผลอย่างไร ดังนั้นในการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไปควรที่จะมีการ

ส่งเสริมให้มีการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ ข้อมูล และความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้จัดกิจกรรมและ ผู้เข้าร่วมให้ชัดเจนทั้งสองฝ่าย

2.2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลความรับ ผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงาน อุตสาหกรรม พบว่าโดยส่วนมากแล้วการทำกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจะเป็น กิจกรรมที่จัดขึ้นในลักษณะคล้ายหรือซ้ำกัน อาทิ การรับพนักงานในพื้นที่เข้าทำงาน การตรวจสอบสุขภาพ ประจำปี การรับนักศึกษาฝึกงาน การทอดผ้าป่า สามัคคี เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมที่จัดแบบซ้ำซ้อนหรือ ใกล้เคียงกัน ก่อให้เกิดความไร้พลังเพราะต่างบริษัท ต่างก็จัดทำเฉพาะของตัวเอง ดังนั้นแล้วในการจัด กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ควรมีการรวมกันจัดเพื่อให้เกิดพลังที่สามารถขับเคลื่อนชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ประจักษ์ มากกว่าทำแบบเบี้ยหัวแตก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแต่ยังขาดรูปแบบและ กระบวนการร่วมกันดำเนินกิจกรรม เพื่อตรวจสอบ ว่ากิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมกับชุมชน หรือไม่ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัย ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมให้มาก โดยเฉพาะการ วิจัยแบบ PAR (Participation Action Research) น่าจะทำงานมีความน่าสนใจขึ้น



References

- Boonprasert, C. (2011). Social and environmental responsibility and commitment Generation Employees Y. *Master of Business Administration*. Graduate School : Thammasat University.